

Nr 51.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1925 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2, 5, 6, 7, 13 och 16 §§ i lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst-innehavares rätt till pension.

I en till riksdagen avläten, den 13 mars 1925 dagtecknad proposition nr 154, som hänvisats till bankoutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 2, 5, 6, 7, 13 och 16 §§ i lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

Lagförslagets lydelse framgår av det följande.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

De ändringar i 1907 års pensionslag, som föreslagits i Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition, äro huvudsakligen av formell natur och i allt väsentligt betingade av förslaget till ny civil tjänstepensionslag, vilket av utskottet i annat utlåtande denna dag (nr 50) blivit i huvudsak tillstyrkt. Vid granskning av Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma.

Utskottet.

Utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna ändringarna i 1907 års pensionslag har utskottet emellertid ansett sig böra ifrågasätta förändring jämväl i ett annat avseende; och får utskottet härutinnan anföra följande.

I 18 § av förslaget till civil tjänstepensionslag har i enlighet med förslag av 1921 års pensionskommitté under 3 mom. intagits en bestämmelse av innehåll, att tjänsteman efter prövning av Konungen i varje särskilt fall må kunna förklaras berättigad att få såsom tjänstår för pension tillgodoräkna intill två tredjedelar av den tid, han utom statens tjänst må hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kan anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst. Vid förslagets avgivande torde hava förutsatts, att denna bestämmelse skulle komma att erhålla betydelse bland annat beträffande vissa lärarbefattningar, däribland för innehavare av professur vid statsuniversitet, som tidigare beklätt motsvarande befattning vid enskild högskola. Enligt vad Kungl. Maj:t i särskild proposition till innevarande riksdag föreslagit och riksdagen numera beslutit i fråga om

löne- och pensionsreglering för befattningshavare vid universiteten komma emellertid för universitetsprofessorerna, vilka icke bliva underkastade det nya avlöningsreglementet, att i pensionshänseende fortfarande gälla bestämmelserna i 1907 års pensionslag. Till följd härav skulle ovanberörda bestämmelse om tillgodoräknande av arbete utom statens tjänst icke bliva tillämplig på innehavare av professorsbefattning. Då det ansetts önskvärt att möjliggöra en sådan tillämpning och hinder i övrigt icke synes föreligga för införande i 1907 års pensionslag av den i 18 § 3 mom. av förslaget till ny civil tjänstepensionslag intagna föreskriften, har utskottet ansett sig böra förorda, att sagda bestämmelse införes såsom nytt stycke i 17 § av 1907 års pensionslag, vilket författningsrum avser beräkning av tjänstår för erhållande av pension.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må för sin del antaga följande

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 2, 5, 6, 7, 13, 16 och 17 §§ i lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

Härigenom förordnas, att 2, 5, 6, 7, 13, 16 och 17 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension skola hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Denna lag äger icke tillämpning i fråga om statsrådsämbete, civil tjänst med pensionsrätt i arméns eller flottans pensionskassa, tjänst, å vilken civila tjänstepensionslagen äger tillämpning, tjänst vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, lärarbefattning vid folkskoleseminariernas övningsskolor, ej heller i fråga om befattning, som är uteslutande prästerlig, utan gälle i avseende å dem vad i fråga om pension nu är eller framdeles må varda stadgat.

5 §.

Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder:
 för manlig tjänst innehavare vid uppnådda sextiosju levnadsår och trettiofem tjänstår;
 för kvinnlig tjänst innehavare vid uppnådda sextio levnadsår och trettio tjänstår;

dock att sådan rätt inträder:

a) för ämneslärarinna vid blindundervisningsanstalterna samt för ämneslärarinna, slöjdlärarinna, husmoder och översköterska vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: vid femtiofem levnads- och tjugufem tjänstår;

b) för provinsialläkare: vid sextiotvå levnads- och tjuju tjänstår;

c) för gymnastiklärare och musiklärare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna samt de vid blindundervisningsanstalterna anställda lärare: vid sextiotvå levnads- och trettio tjänstår;

d) för förste provinsialläkare: vid sextiofem levnads- och tjugutre tjänstår;

e) för bergmästare, gruvingenjör, för lärare vid universiteten, karolinska mediko-kirurgiska institutet, tekniska högskolan, gymnastiska centralinstitutet, farmaceutiska institutet, tandläkarinstitutet, läroanstalterna för barnmorskor, veterinärhögskolan, Chalmers tekniska institut, fria konsternas akademi, musikaliska akademiens konservatorium, skogshögskolan, lantbruksinstitutet vid Ultuna samt lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, för folkskolinspektör, för föreståndare och överassistenter vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, för avdelningsföreståndare vid statens skogsförsöksanstalt ävensom för länsveterinärer: vid sextiofem levnads- och tjugufem tjänstår;

f) för rektorer och lektorer vid tekniska fackskolor, tekniska gymnasier och tekniska elementarskolor samt för manlig rektor vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: vid sextiofem levnads- och trettio tjänstår;

g) för rektorer och ämneslärare vid allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna samt annan övningslärare vid sådan läroanstalt än de under c) särskilt angivna, rektorer vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodå, förskolan för blinda i Växjö samt hantverksskolan i Kristinehamn för blinda ävensom för lärare vid skeppsgosseskola: vid sextiofem levnads- och trettiotre tjänstår;

h) för landsfogde och landsfiskal, andra ämnes- och övningslärare vid statens läroverk än de under c), e), f) och g) särskilt angivna ävensom lantbruksingenjörer och distriktslantmätare, förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten samt föreståndare och skogsrättare vid statens skogsskolor, distriktschefer och distriktsingenjörer i väg- och vattenbyggnadsdistrikten: vid sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår.

6 §.

Skyldighet att — — — till tjänstgöring.

Befinnes tjänstinnehavare vara av sjukdom eller minskad arbetsförmåga urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, och har sådan tjänstinnehavare tillika antingen, där enligt 5 § rätt till

hel pension inträder vid sextiosju levnadsår, uppnått en levnadsålder av minst sextiofem år eller, där enligt samma paragraf rätt till hel pension inträder vid sextiotvå år eller fråga är om förste provinsialläkare, som tillika är provinsialläkare, uppnått en levnadsålder av minst sextio år eller, där fråga är om tjänstinnehavare inom den förvaltande eller bevakande personalen vid skogsstaten, föreståndare eller skogsrättare vid statens skogsskolor, uppnått en levnadsålder av minst sextiotre år, äge Konungen, uppå därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklara sådan tjänstinnehavare skyldig att från tjänsten avgå.

7 §.

Vid avgång — — — levnadsålders inträde.

Om den, som är berättigad till pension enligt denna lag, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt 11 § civila tjänstepensionslagen eller där emot svarande stadgande i annan lag eller författning rörande pensionering av befattningshavare i statens tjänst, skall pensionen från pensionsförsäkringsfonden räknas såsom del av den honom enligt denna lag tillkommande pension, vilken alltså för den tid, pensionen från pensionsförsäkringsfonden åtnjutes, skall minskas med sistnämnda pensions belopp.

13 §.

Pension enligt denna lag sökes i fråga om tjänst vid domänstyrelsen eller tjänst, som lyder under denna, hos domänstyrelsen.

I övrigt — — — till fullo guldits.

16 §.

Pension för tjänst, som avses i denna lag, må endast med de inskränkningar, som här nedan stadgas, åtnjutas samtidigt med lön, arvode eller pension för annan sådan tjänst eller annan statstjänst, nämligen:

1:o) den, som vid avgång från tjänsten innehar eller sedermera erhåller annan ordinarie statstjänst, må för den tid, lön eller arvode för sådan tjänst åtnjutes, uppbära allenast en tredjedel av det pensionsbelopp, som enligt denna lags bestämmelser eljest skolat utgå; dock må, där lönen eller arvodet understiger pensionen, utöver nämnda tredjedel av pensionen utgå så stort belopp, att detta tillsammans med lönen eller arvodet motsvarar summan av pensionen och en tredjedel av lönen eller arvodet;

2:o) den, som vid avgång från tjänsten redan åtnjuter eller samtidigt därmed erhåller *pension* för annan tjänst, som avses i denna lag, må uppbära pension med ett sammanlagt belopp, motsvarande den större av pensionerna, ökad med en tredjedel av den mindre, eller, om bägge pensionerna äro lika, motsvarande den ena av dem, ökad med en tredjedel;

3:o) den, som vid avgång från tjänsten åtnjuter eller samtidigt eller sedermera erhåller *pension* för statstjänst, å vilken denna lag icke äger

tillämpning, må för den tid, sådan pension åtnjutes, av pensionen enligt denna lag uppbära en tredjedel samt därutöver i förekommande fall så stor del, som må erfordras för att pensionen enligt denna lag jämte vad av den andra pensionen får vid sådan förening åtnjutas skall motsvara sammanlagda beloppet av den större pensionen och en tredjedel av den mindre eller, om båda pensionerna äro lika, den ena av dem, ökad med en tredjedel.

Därest med tillämpning av de under 1:o)—3:o) givna bestämmelserna sammanlagda beloppet av lönen eller arvodet och pensionen eller av pensionerna understiger femtusen kronor, skall avdrag å pensionsbeloppet äga rum endast i den mån, som erfordras för att pensionen tillsammans med vad vederbörande åtnjuter i lön eller annan pension icke må överstiga femtusen kronor.

17 §.

Tjänstår för — — — enskilda angelägenheter.

Efter prövning av Konungen i varje särskilt fall må tjänstinnehavare kunna förklaras berättigad att få såsom tjänstår för pension tillgodoräkna intill två tredjedelar av den tid, han utom statens tjänst må hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kan anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst.

I fråga — — — tjänstår beräknas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Stockholm den 25 maj 1925.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Vindahl*, *Johansson* i Friggeråker, *Petersson* i Olovstorp, *Dalberg*, *Berge*, *Andersson* i Hägelåkra och *Östergren*; samt

av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Winkler*, *Bäcklund*, *Lovén*, *Ryberg*, *Höglund*, *Johansson* i Edsbyn och *Uddenberg* i Varberg.

Reservation

av herrar *Vindahl, Bäcklund, Lovén, Berge* och *Höglund*, vilka anför och hemställt följande:

»Då de av Kungl. Maj:ts föreslagna ändringarna i 1907 års pensionslag huvudsakligen äro betingade av det i proposition nr 153 framlagda förslaget till civil tjänstepensionslag, torde under förutsättning, att riksdagen i enlighet med vår till bankoutskottets utlåtande nr 50 fogade reservation avslår sistnämnda lagförslag, de här ifrågavarande paragraferna i 1907 års pensionslag böra lämnas i stort sett oförändrade. Endast i 5 § erfordras vissa ändringar, föranledda dels av Kungl. Maj:ts förslag beträffande antalet tjänstår för rektorer och lektorer vid tekniska elementarskolor, dels av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen omförmälda framställning beträffande viss ändring i staten för vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte. Härjämte erfordras viss ändring på grund av riksdagens beslut om ny gemensam löneplan för manliga och kvinnliga befattningshavare och därav föranledd ändrad nummerbeteckning å lönegraderna.

På grund av vad nu anförts få vi hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må för sin del antaga följande

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 5 § i lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

Härigenom förordnas, att 5 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension skall i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

5 §.

Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder:
 för manlig — — — trettiofem tjänstår;
 för kvinnlig — — — trettio tjänstår;
 dock att sådan rätt inträder:

a) för kvinnlig befattningshavare, tillhörande sjukvårds- eller ekonomipersonalen vid statens anstalter för

sinnessjuka, för ämneslärarinna vid blindundervisningsanstalterna samt för ämneslärarinna, slöjdlärarinna, husmoder och översköterska vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: vid femtiofem levnads- och tjugufem tjänstår;

b) för yrkesinspektris — — — tjugu tjänstår;

c) för tjänsteman — — — trettio tjänstår;

d) för provinsialläkare — — — tjugu tjänstår;

e) för fyringenjör och verkmästare vid lotsstyrelsen, å lotsverkets ångfartyg anställd befälhavare och maskinist, å fyrskepp anställd fyrmästare, fyrvaktare och fyrbiträde samt distriktsfyrmästare, manlig befattningshavare, tillhörande ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka, manlig tjänstinnehavare vid tullverkets kust- och gränsbevakning, tillhörande någon av 1—15 lönegraderna i avdelning B av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, ävensom gränstullmästare, gymnastiklärare och musiklärare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna, de vid blindundervisningsanstalterna anställda lärare ävensom beridare vid hingstdepå: vid sextiotvå levnads- och trettio tjänstår;

f) för förste — — — tjugutre tjänstår;

g) för yrkesinspektör — — — tjugufem tjänstår;

h) för rektorer och lektorer vid tekniska fackskolor, tekniska gymnasier och tekniska elementarskolor samt för manlig rektor vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: vid sextiofem levnads- och trettio tjänstår;

i) för läkare — — — trettiotre tjänstår;

k) för den manliga bevakningspersonalen vid fångvårdsanstalterna och statens tvångsarbetsanstalter, uppsyningsman, maskinist, förste förman och förman vid statens uppfostringsanstalt å Bona, för lotskapten och lotslöjtnant, överlots, å fast fyr eller gasstation anställd fyrmästare, fyrvaktare och fyrbiträde, landsfogde och landsfiskal, manlig tjänstinnehavare vid tullverkets lokal-förvaltning, tillhörande någon av 1—15 lönegraderna i avdelning B av det under e) omförmälda avlöningsreglemente, med undantag av tullkontorist, skogsförvaltare vid universitetet i Uppsala och assistent hos honom samt skogvaktare vid nämnda universitet, andra ämnes-

och övningslärare vid statens läroverk än de under e), g), h) och i) särskilt angivna ävensom statsgeologer, lantbruksingenjörer och distriktslantmätare, förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten samt föreståndare och skogsrättare vid statens skogsskolor, distriktschefer och distriktsingenjörer i väg- och vattenbyggnadsdistrikten ävensom observatorer, statsgeodeter, statskartografer, manliga gravörer och heliogravyrritare vid rikets allmänna kartverk samt förste aktuarie, aktuarie, kartograf, manliga ritare och gravörer vid sjökarteverket; vid sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår;

l) för chefen — — — nämnda styrelse;

m) för lantbruksinspektoren — — — tjugufem tjänstår.»